

Дисюк Т.М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри соціальних теорій*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНИХ ПАРАМЕТРІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

На сьогодні у науковій літературі з'явився термін «гендерна економіка», що є новим напрямом економічних досліджень, який розкриває механізми гендерної нерівності у формальному і неформальному секторах зайнятості, розглядає функціонування політичних, торговельних, фінансових інститутів з погляду впливу на соціально-економічні статуси чоловіків і жінок, а також розробляє індекси і показники економічного розвитку з урахуванням зростання/подолання гендерної асиметрії (Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні: Монографія / Кол. авторів; За заг. ред. Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменко. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2010. – с. 214).

У даному випадку мова йде не про становлення нового підрозділу економічної теорії, а про якісний приріст економічної науки як такої, що поза гендерними параметрами не може претендувати на повноту і адекватність пояснення економічних процесів. На відміну від класичних уявлень про економіку як науку, що стосується способів виробництва товарів і послуг, гендерна економіка концентрує увагу на учасниках економічного процесу і вимірює досягнення цивілізації тим, який обсяг капіталу, товарів і послуг виявляється у розпорядженні людей різної статі, і як це впливає на їхні позиції в системі стратифікації суспільства. Економічні досягнення в даному випадку піддаються перевірці крізь призму дотримання основних міжнародних домовленостей з прав людини і прав жінок.

Актуальність даної теми полягає у тому, щоб визначити необхідність дотримання гендерної рівності як однієї з передумов забезпечення стабільного правового, політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства на засадах демократії.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів гендерних досліджень у соціально-економічній сфері належить М. Баксаковій, Г. Герасименко, О. Грішновій, Л. Кормич, Л. Лобановій, О. Макаровій, М. Малишевій, В. Новікову, Н. Оніщенко, О. Піжуку, Ю. Сасенку, Л. Чуйко та ін.

На сьогодні не існує цілісної системи показників та індикаторів, що характеризують гендерний дисбаланс у соціально-економічній сфері, залишаються нерозв'язаними проблеми методичного характеру щодо комплексної оцінки гендерної нерівності.

Для розробки ефективних заходів гендерної політики важливе значення має комплексна оцінка ситуації з гендерної рівності в країні, в тому числі в регіональному аспекті. З цією метою в дослідженнях Г. Герасимен-

ко (Герасименко Г. М. Гендерні аспекти соціально-економічної політики в Україні : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.09.01 / Г. В. Герасименко; НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж. – К., 2004. – 20 с.) запропоновано показник розширення можливостей жінок, міжнародну методику розрахунку якого адаптовано до вітчизняного методико-інформаційного середовища. Даний показник дозволяє оцінити нерівність в положенні жінок та чоловіків у трьох ключових областях:

- участь та повноваження в прийнятті політичних рішень, що вимірюється часткою місць в органах управління, які посідають жінки та чоловіки;

- участь та повноваження в прийнятті економічних рішень, що вимірюється відсотковою часткою жінок та чоловіків, що посідають керівні посади, та відсотковою часткою жінок та чоловіків на посадах спеціалістів та технічних працівників;

- можливості доступу до економічних ресурсів та їх використання, що вимірюються розрахунковим показником заробленого доходу жінок та чоловіків.

Становлення демократичного суспільства передбачає забезпечення рівних можливостей для самореалізації особи незалежно від її статі, віку, національності або соціального походження. Проте, сучасне законодавство в Україні створює лише певне правове поле, передумови для рівності, але не забезпечує фактичних можливостей та умов її реалізації. Забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків потребує спеціального державного механізму, який займався б розробкою, реалізацією, контролем, оцінкою і пропагандою підтримки гендерної політики, спрямованої на демократичний розвиток суспільства і самовираження в ньому як рівних обох соціальних статей.

Досвід соціально-економічного розвитку західних країн показує, що ринковий механізм регулювання впродовж всієї історії людства ніколи не здійснював впливу на формування тендерної рівності, що передбачає собою наявність рівних прав та можливостей їх реалізації для двох соціальних груп населення – чоловіків та жінок.

Оцінка соціального становища чоловіків і жінок як в Україні, так і в усьому світі відображає значну кількість диспропорцій, переважно не на користь останніх. Основною причиною цього є конкурентний характер ринкових відносин та ті рольові функції чоловіків і жінок, які з самого початку задають різну міру конкурентоспроможності представників цих двох соціальних груп.

Гендерно орієнтоване державне регулювання представляє собою діяльність органів державної влади, цілі якої ґрунтуються на концептуальних уявленнях про місце та роль чоловіків і жінок в соціально-економічному розвитку і заключається у визначенні пріоритетних напрямів розвитку гендерних відносин, формуванні механізмів досягнення раціональних

гендерних пропорцій, розробці та ініціюванні концепцій та програм, їх правового, фінансового, кадрового та інформаційного забезпечення.

Становлення демократичного суспільства передбачає забезпечення однакових можливостей для самореалізації особи незалежно від її статі, віку, національності чи соціального походження. Забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків потребує спеціального державного механізму, тобто системи державних органів, які займалися б розробкою, заохоченням, реалізацією, контролем, оцінкою та пропагандою підтримки гендерної політики, спрямованої на демократичний розвиток суспільства і самовираження в ньому рівності права як жіночої, так і чоловічої статей.

Гаджиєва Д. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри соціальних теорій*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТІВ ПОЛІТИЧНОГО ТРАНЗИТУ

Аналіз історичної та сучасної світової практики трансформаційних перетворень підтверджує той факт, що такі перетворення не відбувались і не могли відбутись опосередковано і відокремлено від інституційного механізму держави. Неодмінними супутниками трансформаційних процесів на шляху до нового державного та суспільного ладу стали інститути політичного транзиту.

Актуальність даної роботи обумовлена необхідністю вивчення інститутів політичного транзиту, що сприятиме глибшому розумінню транзитних процесів, допоможе їх оптимізувати та зробити більш ефективними.

Метою роботи є виокремлення та характеристика головних функцій інститутів політичного транзиту.

Інститут політичного транзиту можна визначити, як представницький орган, що бере на себе організацію тих політичних перетворень, які відбуваються в державі, встановлює та закріплює новий державний лад, сприяє політичному порядку та стабільності. Інститут політичного транзиту має власні функції, які повніше відображають його соціально-політичну сутність та призначення.

Виходячи з усього вищесказаного, можна виділити та охарактеризувати наступні функції інститутів політичного транзиту, які допоможуть повніше зрозуміти їх роль:

- Трансформаційна
- Організаційна
- Конститутивна
- Політична
- Контрольна